

<i>Titel:</i> _____	2
<i>Mennesker mellem teknologi, teknologi mellem mennesker.</i> _____	2
<i>Problemformulering</i> _____	2
<i>Lokalitet</i> _____	2
<i>Baggrund</i> _____	2
<i>Analytisk ramme</i> _____	3
<i>Forskningsspørgsmål</i> _____	4
<i>Metode og tidsplan</i> _____	4
D. 2. til 8. maj. _____	4
D. 11. til 17. Maj _____	4
<i>Institutionel tilknytning</i> _____	5
<i>Etiske overvejelser</i> _____	5
<i>Litteratur:</i> _____	6

Titel:

Mennesker mellem teknologi, teknologi mellem mennesker.

Problemformulering

Jeg vil se på de sociale og kulturelle implikationer ved teknologi som de kommer til udtryk gennem implementeringen af den Elektronisk Patient Journal (EPJ) i den danske sundhedssektor, herunder hvordan sygeplejerskerne skaber balance mellem pleje og dokumentation.

Lokalitet

Metodeøvelsen vi foregår på to lungemedicinske afdelinger i ved henholdsvis Århus og Holstebro Sygehus.

Sygeplejerskerne på de to afdelinger benytter to forskellige journalsystemer, det ene elektronisk dvs. alle har adgang til journalen -også samtidig. Ulempen er, at journalen nu er bundet til en computer, og man skal man pendle mellem computer og patient hvor man før havde mulighed for at have journalen foran sig, mens man snakkede med patienten.

Den anden afdeling har et enstrengt system, hvilket vil sige, at der lige som i EPJ kun er en journal, hvor der før var flere forskellige dele som ikke altid stemte over ens. Til gengæld kan den enstrengede papirjournal lettere forsvinde og dermed ikke være tilgængelig for sygeplejersken på det ønskede tidspunkt.

Journalernes "evner" har betydning for den måde sygeplejerskerne dokumentere deres arbejde på, og dermed hvordan de vælger at håndtere balancen mellem tiden hos patienterne og rapportering til systemet.

Baggrund

Fokus for både feltarbejdet og metodeøvelsen er implementeringen af EPJ i den danske sundhedssektor. Med udgangspunkt i teknologiens rolle set fra softwareudviklernes side,

¹ som er udgangspunktet for mit feltarbejde, vil jeg bruge metodeøvelsen som en mulighed for at se på teknologiens rolle fra den anden side, dvs. hvordan sygeplejerskerne opfatter og bruger teknologien, samt hvilke implikationer dette medfører.

Feltarbejdet vil beskæftige sig med implementeringen af det største modul af EPJ, den kliniske proces, mens metodeøvelsen vil forholde sig til en mindre del – det medicinske modul.

Hvor det medicinske modul for manges vedkommende ses som positivt fordi medicinordination er ens for alle afdelinger, er klinisk-proces-modulet derimod mere problematisk, fordi det berører arbejdsgange, der er meget individuelt tilrettelagt fra afdeling til afdeling. Det er derfor relevant allerede nu at se på samspillet mellem det teknologiske system og dets brugere, for at forstå de konflikter og dilemmaer der kan opstå undervejs, da disse i klinisk modul formentlig vil være endnu mere aktuelle og derfor endnu vigtigere for softwareudviklerne at forsøge manøvrere uden om. Derudover giver metodeøvelsen samtidig en mulighed for se på de mere positive elementer i implementeringen af EPJ set fra sygeplejerskernes vinkel.

Analytisk ramme

I forståelsen af hvad sygepleje er, er der et skel mellem evidens og omsorgsbaseret pleje. Begge på spil samtidig, men vægtningen af dem er der uenighed om. (Plough 2004, Aaløkke 2004)

Svenningsen tager fat i denne modstillingen og bruger den til at vise et konkret dilemma hvor sygeplejersker er splittede mellem to krav, balancen mellem konstant at dokumentere deres arbejde ved at notere i journalen, (skabe evidens) og samtidig sikre et *flow* i arbejdet ved at vurdere vigtigheden af dokumentation op i mod behovet for at yde hjælp til patienterne, mens man alligevel opholder sig på stuen (personlig situationel vurdering) (Svenningsen 2003:177). Det er med fokus på denne balance, jeg vil se på sygeplejerskernes arbejdspraksis og prioriteringer.

For at belyse teknologiens rolle vil jeg se på hvordan teknologi konstruerer nye sociale relationer og kontekster ved at åbne op for nye måder folk kan agere, men også hvordan

---

¹ dvs. muligheder og konsekvenser for udformning af software.

folks strategiske handlen og valg skaber rum for teknologien. (Roepstorff 2004, Law 2004, Lock 1998)

For at få et perspektiv på hvad teknologiens betydning har for de enkelte sygeplejersker vil jeg se på hvordan de selv italesætter teknologien. Her vil jeg bruge Barths begreb om *Concerns* (Barth 1993).

Forskningsspørgsmål

Hvordan oplever sygeplejerskerne på de to afdelinger dilemmaerne mellem dokumentation og pleje?

Hvilken rolle spiller teknologien i forhold til dette?

Hvilke andre dilemmaer oplever sygeplejerskerne?

Metode og tidsplan

Adgang til afdelingerne er delvist skaffet via personlige relationer. Jeg har dog begge steder skullet kontakte afdelingslederne skriftligt og præsentere projekt og forventninger til mit ophold. Dermed er adgangen ikke givet alene ved de personlige relationer. Min status som patient på den ene af afdelingerne kan også have betydning i forhold til mit hvilke data, jeg får adgang til, og eftersom denne rolle kan udgøre både en styrke og en begrænsning er det noget, jeg er meget bevidst om. (Wadel 1991)

Jeg vil anvende deltagerobservation på to medicinske afdelinger efter følgende plan:

D. 2. til 8. maj.

På medicinsk afdeling i Århus. Her har EPJ været i brug i godt 1½ år, så det er ikke nyt at benytte computere for sygeplejerskerne.

Jeg har anmodet om at følge sygeplejerskerne på 6 vagter, og udføre 2 interviews af hver 20 – 25 minutters varighed. Disse ligger sidst i forløbet så jeg forhåbentlig kan tage udgangspunkt i nogle konkrete hændelser / situationer.

D. 11. til 17. Maj

På medicinsk afdeling i Holstebro - Aftale om 4 – 5 vagter med sygeplejersker, på en måde så både dag, aften og nattevagter, og dermed hele medicineringsforløbet, er

repræsenteret. Jeg vil udføre 2 interviews af 20 – 25 minutter hver. I disse interviews vil jeg tage udgangspunkt i beskrivelser af konkrete medicineringsforløb eller situationer med EPJ (taget fra opholdet på Århus sygehus) og på baggrund af disse få sygeplejersker til at beskrive hvilken procedure de ville bruge på den samme situation.

Jeg har udført et struktureret interview med den EPJ-ansvarlige på lungemedicinsk afdeling i Århus. De resterende interviews vil være med sygeplejersker fra afdelingerne og vil være semistrukturerede. Jeg vil gøre brug af en interviewguide hvor jeg tilstræber at tage udgangspunkt i sygeplejerskernes arbejde og dilemmaer, i højere grad end mit analytiske fokus. (Kvale 1996)

Institutionel tilknytning

Projektet er en del af metode og feltforberedelses kurset på Institut for Antropologi ved Århus Universitet. Metoderapporten afleveres d. 22. maj.

Etiske overvejelser

Jeg er ikke klar over hvad hospitalet kræver i form af tavshedspligt, og hvor vidt der er ting, jeg ikke får adgang til af den grund. Jeg har dog skrevet til begge hospitalerne, at opgaven ikke bliver offentliggjort, men at jeg på længere sigt ønsker at bruge de indsamlede data i mit speciale, dog vil jeg der anonymisere mine data.

Jeg har også skrevet til hospitalerne, at jeg kun ønsker at følge sygeplejerskerne i det omfang det er passende, således at jeg ikke overskrider intime grænser i forhold til patienterne ved for eksempel bad toiletbesøg eller lægesamtaler.

Derudover observerer jeg fagfolk, som måske kan føle sig forlegne ved at jeg observerer deres arbejdsgange. Det kan påvirke den måde de ser mig på og den måde de fremstiller ting på. Jeg har også tanker omkring min dobbeltrolle som antropolog og patient. Dette kan åbne op for nogle informationer, fordi sygeplejerskerne ser mig som en insider, men kan også begrænse mig ved at informationer eller holdninger bliver tilbageholdt.

Litteratur:

- (2004) Aaløkke, Stinne
Implementation af Elektronisk Patient Journal. En Etnografisk Analyse af Problemerne i Forholdet Mellem Informationssystemer og Organisation
Magisterkonferens speciale Afd. for Antropologi og Etnografi, Aarhus Universitet
- (1993) Barth, Frederik
Balinese Worlds
University of Chicago Press
Chicago & London
- (2004) Hansen, Helle Plough
Positioner i sygeplejen.
Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund 2004; 1: 85-103
- (1996) Kvale, Steiner
Interviews an introduktion to qualitative interviewing.
London Sage
- (2004) Law, John
After method : mess in social science research
London New York : Routledge
- (1998) Lock, Margereth
Perfecting Society: Reproductive Technologies, Genetic Testing, and the Planned Family in Japan. In Margaret Lock and Patricia Kaufert, eds., *Pragmatic Women and Body Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 206-239.
- (2004) Roepstorff, Andreas
i Viden om verden en grundbog i antropologisk analyse
Ed. Hastrup Kirsten
- (2003) Svenningsen, Signe
Den elektroniske patientjournal og medicinsk arbejde - reorganisering af roller, ansvar og risici på sygehuse
Frederiksberg : Samfundslitteratur Tekst & Tryk, Vedbæk
Lokaliseret d. 18 02 06 på
http://www.flos.cbs.dk/publikationer/Signe_Dissertation%20PublishingDocument.pdf
- (1991) Wadel, Cato
Feltarbejd i egen kultur
Seek a/s Flekkefjord